

SEMESTER II

EG-121 Environmental Science
EG-122 Disaster Management

HEMCHANDRACHARYA NORTH GUJARAT UNIVERSITY, PATAN				
Programme code :	B.Sc.	Programme Name :	Environmental Science	
Course Code	EG 121	Semester :	II	
Personality Development				
Course type :	Elective Generic	Total credit :	02	
Teaching time (hours)		Examination Marking scheme		
Theory (hrs)	Practical (hrs)	Internal (Marks)	External (Marks)	Total (Marks)
2	-	-	50	50

Environmental Science**Unit I**

Environment: Definition of Environment [2*], Institutions and people in Environment Preamble [10-16]
Natural Resources: Atmosphere [19], Hydrosphere [19], Lithosphere [20], Biosphere [20]
Forest resources: Use and over exploration [25], deforestation [26] and function [27].
Water resources: Introduction [28], over utilization and pollution of surface and ground water [29], water for agriculture and power generation [31], sustainable water management [31], Dams and problem caused by dams [32],
Mineral resources: Introduction [33], Mine safety [34], environmental problems [35],
Land resources: Introduction [55], degradation and erosion [56]
Energy sources: Hydroelectric power: Introduction [43] and its drawbacks [44]
 Solar energy: Solar cookers [46], photovoltaic energy [47]
 Biomass energy: Introduction [48], biogas [49]
 Wind energy [50-51], Tidal and wave power [51], Geothermal energy [52]

Unit II**Ecosystem and Biodiversity:**

Structure and function of an ecosystem: Introduction [62], producers, consumers and decomposers [63]
Energy flow in the ecosystem [65],
Biogeochemical Cycles: Water cycle [65], Carbon cycle [65], oxygen cycle [66], nitrogen cycle [67], energy cycle [67]
Food chains, webs and ecological pyramids [69]
Forest types in India [73-75]
Biodiversity: Definition [92], Genetic [92], species [92] and ecosystem diversity [93], Biogeographic classification of India [94], Value of biodiversity [95], India as a mega diversity nation [101], Hot spots [102], Conservation of Biodiversity [120-126]

Major reading:

(* Page Number from) **Erachs Bharucha** (2008, first edition) **Paryavaran Adhyayan** [Gujarati], Orient Longman Pvt. Ltd., Hyderabad.
 Distributor: M/S Himanshi book company, 06 -07 Shri Jayendrapuri Bhavan, Ellisbridge, New Sanyas Ashram, Ahmedabad – 380 006.

B.Sc.Sem. II
EG: 121 Environmental Science
Total Credit – 02

યુનિટ : ૧

પર્યાવરણ :	પર્યાવરણની વ્યાખ્યા, સંસ્થાઓ અને લોકો પર્યાવરણના પરિપેક્ષમાં,
કુદરતી સ્ત્રોતો :	વાતાવરણ, જલાવરણ, ખડકાવરણ, જૈવાવરણ
વનસ્ત્રોત :	વનો (જંગલો) ની ઉપયોગિતા, અતિ ભક્ષણ, વનનાશ અને વનોનું કાર્ય
જલસ્ત્રોત :	પરીચય, પાણીનો વધારે મડતો વપરાશ, સપાટી અને ભૂગર્ભીય પાણીનું પ્રદૂષણ, પાણી ખેતીવાડી અને વિદ્યુત ઉત્પાદનના સ્ત્રોત તરીકે પાણીનો સસ્તેનેબલ વ્યવસ્થાપન, બંધો, બંધના કારણે ઉત્પન્ન થતી મુશ્કેલીઓ.
ખનીજ સ્ત્રોત :	પરીચય, માઈન સેફ્ટી, પર્યાવરણીય સમસ્યાઓ.
જમીન સ્ત્રોત :	પરીચય, જમીનનું ધોવાણ અને પતન.
ઊર્જા સ્ત્રોત :	હાઈડ્રોઈલેક્ટ્રીક પાવર, પરીચય અને તેના ગેર ફાયદા
સૂર્ય ઊર્જા :	સૂર્યકૂકર, પ્રકાશ કિરણોની ઊર્જા.
જૈવ ભાર ઊર્જા :	પરીચય, બાયોગેસ.
પવન ઊર્જા :	ભરતીમોજાની ઊર્જા, ભૂતાપીય ઊર્જા,

યુનિટ : ૨

નિવસનતંત્ર અને જૈવ વિવિધતા.

નિવસનતંત્રની રચના અને કાર્ય: પરીચય ઉત્પાદકો, ઉપભોગીઓ અને વિઘટકો.

નિવસનતંત્રમાં ઊર્જા પ્રવાહ.

જૈવ ભૂરાસાયણિક ચક્રો:

જલચક્ર, કાર્બનચક્ર, ઓક્સિજન ચક્ર, નાઈટ્રોજન ચક્ર, ઊર્જાચક્ર, પોષણકડી પોષણ જળ અને પરિસ્થિતિકીય પીરામીડો.

ભારતના જંગલોના પ્રકારો

જૈવ વિવિધતા: વ્યાખ્યા, જનનીક જાતિ અને નિવસનતંત્રીય વિવિધતા, ભારતના બાયોજીઓગ્રાફીકલ વર્ગીકરણ જૈવવિવિધતાનું મૂલ્ય, ભારત-એક મહાજૈવવિવિધતા રાષ્ટ્ર તરીકે, તત્કાલીન ધ્યાન ખેંચતા પ્રદેશો (હોટ સ્પોટ્સ), જૈવવિવિધતાનું સંરક્ષણ.

સંદર્ભ ગ્રંથો:

- (૧) પર્યાવરણ અને ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ, લેખક-લીલાબેન સ્વામી, નિશિથ ધીરૈયા
- (૨) માનવ અને પર્યાવરણ, લેખક- મહેશભાઈ ત્રિવેદી અને યશવંતભાઈ પાઠક, યુનિ.ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
- (૩) પર્યાવરણ અધ્યયન (ગુજરાતી અને અંગ્રેજી માધ્યમ) લેખક- એરચ ભરૂયા, યુજીસી, ન્યુ દિલ્હી.

SEMESTER IV

EG-221 Entrepreneurship development and Small scale business management
EG-222 Human Rights

HEMCHANDRACHARYA NORTH GUJARAT UNIVERSITY, PATAN				
Programme code :	B.Sc.	Programme Name :	Entrepreneurship Development and Small Scale Business Management	
Course Code	EG221	Semester :	IV	
Personality Development				
Course type :	Elective Generic	Total credit :	02	
Teaching time (hours)	Examination Marking scheme			
Theory (hrs)	Practical (hrs)	Internal (Marks)	External (Marks)	Total (Marks)
2	-	-	50	50

Entrepreneurship Development and Small Scale Business Management

Unit I

1. Entrepreneurship -Concept and Theories
2. Entrepreneurship Development
3. Steps in Setting Up a Small Business Enterprise
4. Small Business Analysis Skills and Market research

Unit II

1. Preparation of Business plan
2. Financial management issues in SSE
3. Operational management issues in small scale enterprise
4. Marketing Management Issues in SSE

Reference book

IGNOU study material for entrepreneurship course

B.Sc.Sem. IV

(EG-221- Entrepreneurship development and small scale business management)

ઉદ્યોગ સાહસિકતાનો વિકાસ અને નાના ઉદ્યોગોનું સંચાલન

યુનિટ: ૧

- (૧) ઉદ્યોગ સાહસિકતાનો ખ્યાલ અને સિદ્ધાંતો
- (૨) ઉદ્યોગ સાહસિકતા વિકાસ
- (૩) નાના પાયાના ઉદ્યોગોની સ્થાપના માટેના તબક્કાઓ
- (૪) નાના ઉદ્યોગોમાં કુશળતા અને બજાર સંશોધનનું વિશ્લેષણ

યુનિટ: ૨

- (૧) ધંધાકીય આયોજન
- (૨) નાના પાયાના ઉદ્યોગોમાં નાણાકીય સંચાલન
- (૩) નાના પાયાના ઉદ્યોગોમાં કાર્યાત્મક સંચાલન
- (૪) નાના ઉદ્યોગોમાં બજારનું સંચાલન

• સંદર્ભ ગ્રંથો:—

- (૧) ઉદ્યોગ સાહસિકતાનાં મૂળ તત્ત્વો, બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
IGNOU સ્ટડી મટીરીયલ

SEMESTER VI

EG-321 Information Technology
EG-322 Naturopathy

HEMCHANDRACHARYA NORTH GUJARAT UNIVERSITY, PATAN				
Programme code :	B.Sc.	Programme Name :	Information Technology	
Course Code	EG 321	Semester :	VI	
Personality Development				
Course type :	Elective Generic	Total credit :	02	
Teaching time (hours)	Examination Marking scheme			
Theory (hrs)	Practical (hrs)	Internal (Marks)	External (Marks)	Total (Marks)
2	-	20	30	50

Information Technology**Unit I**

1. introduction to information technology
2. information technology: an overview
3. Basics of Internet : Introduction, History, Internet Management, Definitions of Internet , Growth of Internet,
4. Accessing the Internet and Internet Service Providers (ISPs)

Unit II

1. Internet services : Introduction, World Wide web, How does web work, Web server, Web browsers,
2. Mark-up Languages and Internet Applications
3. Internet Information Resources
4. Search Engines

Reference Books

IGNOU study material for Information technology

B.Sc.Sem. VI
Elective Generic
EG: 321 Information Technology

યુનિટ: ૧

- (૧) પ્રસ્તાવના: ઈન્ફરમેશન ટેકનોલોજી
- (૨) પરીચય: ઈન્ફરમેશન ટેકનોલોજી
- (૩) બેઝીક ઈન્ટરનેટ: માહિતી, ઈતિહાસ, ઈન્ટરનેટ સંચાલન, વ્યાખ્યા અને ઈન્ટરનેટનો વિકાસ
- (૪) ઈન્ટરનેટ સર્વિસ પ્રોવાઈડર અને ઉપયોગ

યુનિટ: ૨

- (૧) ઈન્ટરનેટ સેવાઓ: માહિતી, વેબ બ્રાઉઝર, વેબ સર્વર, વર્લ્ડ વાઈબ વેબ અને તેની કાર્ય પદ્ધતિ.
- (૨) માર્કઅપ લેન્ગવેજ અને ઈન્ટરનેટનો ઉપયોગ
- (૩) ઈન્ટરનેટ માહિતી સ્ત્રોત
- (૪) સર્ચ એન્જીન

❖ સંદર્ભ ગ્રંથો:—

- (૧) IGNOU Study materials
- (૨) Information Technology, Vinod Publication, Ludhiana
- (૩) Gate Computer Science & I T – 2014, Arihant Publication